

İhracat cephesinde resesyon stresi arttı

Küresel ekonomide ve özellikle Türkiye'nin en büyük pazarı konumundaki Avrupa'da yükselen resesyon korkusu, ihracatçı sektörlerle yansımaya başladı

İhracata ilişkin öncü veriler, Avrupa Birliği pazarından gelen siparişlerde yavaşlamaya işaret ederken, birçok sektörde olası resesyon koşullarına yönelik pozisyon arayışları gündeme geldi. "Makul fiyat" ve yeni pazar senecekleri, kısmi koruma faktörleri olarak öne çıkıyor. Ekonomistler ise resesyon işaretlerinin güçlenmesiyle birlikte, ikinci 6 ayda büyümede belirgin şekilde yavaşlama hissedileceği görüşünde. **MERVE YİĞİTCAN/18**

SEKTÖR TEMSİLCİLERİ NE BEKLİYOR?

- **Otomotiv/Baran Çelik:** Sektör durgunluğu hissediyor. İlk 6 ayda pazar yüzde 14 daraldı.
- **Makine/Kutlu Karavelioğlu:** AB ve ABD'de makine ve teçhizat yatırımları yavaşlayacak; yavaşlama Türkiye'yi de etkileyecek.
- **Demir-demirdışı/Çetin Tecdelioğlu:** Son çeyrekte ihracatımız adet ve tonaj bazında yüzde 10 etkilenebilir.
- **Beyaz eşya/Mustafa Laçın:** İhracat fiyatında düşüş bize kârsızlık getirebilir ama müşteri kaybetmemek önemli.
- **Plastik-kauçuk/Yavuz Eroğlu:** Biz Avrupa'nın discount marketi gibiyiz, Türkiye'ye yönelebilirler.
- **Çelik/Adnan Aslan:** İhracatımız ilk 5 ayda yüzde 3 gerilerken, şu an yüzde 8'e ulaştı. Dolar bazında rakam çok daha kötü.
- **Kimya/Adil Pelister:** Pazar çeşitliliğini artırmak, resesyondan daha az etkilenmek adına önemli.

DÜNYA YAZARLARI YORUMLADI

- **Prof. Dr. Fatih Özatay:** Dünya resesyona girsin girmesin ya da Avrupa daralsın daralmasın, bu CDS'le, bu kadar yüksek enflasyonla gidebileceğimiz bir yer yok.
- **Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu:** Sermaye güvenli limana gidiyor. Para politikasını gevşek kullandığımız için ekstra stres altındayız. Türkiye'nin büyümesi genel yavaşlamadan daha çok etkilenmeye aday.

Piyasada resesyon stresi

Küresel piyasalarda resesyon endişeleri ve Avrupa'dan gelen yavaşlama sinyalleri, Türkiye'de etkisini göstermeye başladı. Özellikle Avrupa'ya yoğun çalışan firmalar olası çiro kayıplarını nedeniyle borçlarını ödeyeme tehlikesi altında.

MERVE YILGİTCAN - İSTANBUL

Bağta Çin, ABD ve AB olmak üzere küresel piyasalarda artan resesyon endişeleri, Türkiye için stres oluşturmaya başladı. Özellikle son 1,5 yıldır ihracat öncülüğünde büyüyen Türkiye ekonomisi için söz konusu pazarlardan gelen yavaşlama sinyalleri verileri de yansıyor. İSO İhracat İklim Endeksi'nde haziran ayında yaşanan düşüş, İktisadi Yönelim Anketi'ne göre de gelecek 3 ay için ihracat siparişlerindeki artış eğiliminin zayıflaması, yavaşlamanın Türkiye'ye yansımalarının önemli göstergelerinden bazıları. Ekonomistler resesyon beklentisinin yarattığı kaygının ikinci 6 ayda büyümede belirgin şekilde yavaşlama ile hissedileceğini söylüyor. İhracatta ise yataylaşma ya da kısmi düşüş olarak kendini göstereceğini diyor. Resesyon endişelerinin getirdiği yavaşlama-

dan en çok etkilenenler Avrupa'ya daha fazla bağımlı olan sektörler ve firmalar olacak. Söz konusu firmalar, beklenen cirolarının düşmesi nedeniyle borçlarını ödeyeme riskleri ile karşı karşıya kalabilir.

Resesyon yaklaşıyor

Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu, son dönemde daha yüksek sesle diğeri getirilmeyle başlayan küresel piyasalarda resesyon endişelerini DÜNYA'ya değerlendirdi. Dünyada yaşanan son gelişmeler ışığında beklenen resesyonun daha da yaklaştığına işaret eden Aslanoğlu, olası resesyonun Türkiye'ye muhtemel etkilerini tarif ederken, öncelikle dünya ekonomisinin lokomotifii sayılan Çin, ABD ve AB'deki kritik gelişmelere dikkat çekti. "Çin hem COVID-19 hem de jeopolitik dengelerdeki değişiklikler karşısında ciddi yavaşlama içinde. Avrupa da Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan tah-

min edilenden daha fazla etkileniyor, daha sert yavaşlamaya doğru gidiyor. ABD ise hala fena değil. Ama tüm öncü göstergeler Amerika'nın resesyonunun beklenenden erken geleceğini gösteriyor. Bu yılın son çeyreği ya da gelecek yılın başı gibi Amerika resesyona girebilir."

"2'nci 6 ay ikinden farklı olacak"

Türkiye'nin 2021'den bu yana ihracata dayalı büyüme gösterdiğini vurgulayan Aslanoğlu, burada bir yavaşlama olacağı ve yavaşlama sinyallerinin de gelmeye başladığını diğeri. Özellikle ihracat siparişlerindeki yavaşlamaya dikkat çeken Aslanoğlu, olası resesyonun Türkiye ekonomisindeki muhtemel etkilerini şöyle sıraladı: "Dünyada gelişmelere olan ülkelerle geçen yıl gelen paranın tamamı bu yıl ilk 6 ayda çıkışını görünüyor. Bu da yerel pazarlarda değer kaybı stresi yaratıyor. T.bu fazla yazışması. Son aylarda yeniden hissetmeye başladık, devam da edecek. Üstelik biz para politikamızın gevşek kullandığımız için ekstra stres altındayız. Yılın ilk 6 ayında hızlı büyüdüğümüz için yılsonunda yine yüzde 4 gibi bir büyüme ile bitirebiliriz, ama ilk 6 ay ile ikinci 6 ay çok farklı olacak. Dolayısıyla homojen olmayan bir yüzde 4 büyüme olacak. Gittikçe yavaşlama hissedilecek."

Bu noktada özellikle Avrupa'ya çok bağımlı olan **sanayilerin** ve firmalar çok dikkatli olmasın gerektiğini altını çizen Aslanoğlu, parite etkisinin de devam edeceğini, bunun yanında Türkiye ihracatında keskin bir düşüş beklenmediğini, yataylaşmaya da ihracat artış hızında düşüş olabileceğini, iki durumda da büyümenin yavaşlamaya katkıda bulunmayacağını söyledi. Türkiye'nin resesyon durumunda bir avantajı olduğunu da sözlerine ekleyen Aslanoğlu, "Türkiye öne mi. Özellikle lojistik bakımından Türkiye birtakım ürünler arz edildiği merkez olabilir" dedi.

İHRACATÇILAR RESESYONA KARŞI ÖNLEM ALMAYA BAŞLADILAR

Ekonomistler yaklaşımakta olan resesyonun sinyallerini veriler ve analizlerle ortaya koyarken, şahadeti **Sanayiler** de özellikle siparişlerdeki yavaşlamalarda durgunluğu ciddi ölçüde hissetmeye başladı. Bu noktada Türkiye'ye en fazla etkileyecek olan, Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı olan Avrupa'nın resesyona... Avrupa'ya yoğun ihracat olan sektörler ve bu sektörlerle yönelik ara mamul üreten **Sanayiler** de resesyon senaryoları üzerinde çalışmaya başladı. Firmalar resesyona karşı pazar arayışı, doğru fiyat politikası, daha az karlı büyüme gibi birtakım önlemler almaya başlamış durumda.

• "DURGUNLUĞU HİSSEDİYORUZ"

Baran Çelik/Otomotiv Endüstrisi İhracatçıları Birliği (OİB) Başkanı

Sektör uzun süredir Avrupa pazarı dolayısıyla durgunluğu hissediyor. İlk 6 ayda pazar yüzde 14 daralmış durumda. Global pazarlarda daralma devam ediyor ancak Avrupa otomobil pazarı küçüldüğünden ötürü ki, bunda tabii çip etkisi de oldu, daha fazla daralmaya diğeri ümit ediyoruz ve bekliyoruz.

• "YATIRIMLAR YAVAŞLAYACAK"

Kutlu Karavelioğlu/Makine İhracatçıları Birliği (MAİB) Başkanı

Dünyanın en büyük sorununu enflasyon ve borçluluk olacağını pandeminin başından itibaren getirdik. Nihayet, kaçınılmaz olarak uygulamaya sokulmakta olan sıkılaşma politikalarının ekonomiyi soğutacağı biliniyor. 2022 yılının son çeyreğinde ve 2023 yılının ilk iki çeyreğinde AB ve ABD'de makine ve teçhizat yatırımları önemli ölçüde yavaşlayacaktır. Türkiye'ye yönelik makine talebi de bu yavaşlamadan etkilenmektedir. Ancak biz Türkiye'ye kaymakta olan talebi tedarik talebi ve yakından tedarik amaçlı taleplerin yavaşlama döneminde de belli ölçüde süreceğini ümit ediyoruz.

• "TONAJDA YÜZDE 10 ETKİLENEBİLİRİZ"

Çetin Tecelioglu/İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMB) Başkanı

Dünya, emtia ve enerji fiyatlarının yükselmesi finans kaynaklarının olumsuzundan dolayı bir yavaşlamaya ister istemez girecek. İhracat pazarlığı bir resesyona dönüşüyor. Bunun etkisini ilk hisseyenler olacak. Biz gelişmekte olan ülkelerde ciddi bir artış olacak. Sektörle bazda yıl içinde değerlendirilmeli. Şu an talepte bir düşüş var ama ciddi anlamda ihracata düşüş etkisi görmüyoruz. Ama son çeyreğe girdiğimizde ihracatımız adet bazında, tonaj bazında da yüzde 10 gibi etkileyeceğini tahmin ediyoruz. Sektörler olarak tek tek değerlendirilip, ihracata negatif etkisinin nasıl olacağı ile ilgili önlemler almamız lazım.

• "İHRACAT FİYATLARI ETKİLENECEK"

Mustafa Laçın/TÜRKİYE Yönetim Kurulu Üyesi

Dünya ekonomisinde ciddi bir kaos var. Bunun sonucu bir resesyon bekleniyor. Avrupa'da yani bizim bölgede resesyon daha çok telif oluyor. Bunun ilk emareleri olarak bakarsak, çinko, alüminyum, nikel

İHRACAT

• "PAZAR ÇEŞİTLİLİĞİNİ ARTIRMAK GEREKECEK"

Adil Peilster/İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (KİMBİ) Başkanı

Özellikle ihracatımızın yaklaşık yarısını yaptığımız AB'de gerçekten stagflasyon veya resesyona yansırsa bu ihracatımızda da olumsuz yönde etki edebilir. Yılın son çeyreğinde böyle bir risk var. Diğer yandan pandemi sonrası tedarik zincirinin bozulmasından dolayı Türkiye, lojistik avantajı, ürün kalitesi bakımından Avrupa için daha tercih edilir oldu. Bu avantajı dünyaya iliklerimiz olan resesyondan daha az etkilenmesini umuyoruz. Kimya sektörümüz de ihracatımızın yüzde 41 olarak çoğunluğunu AB ülkelerine gerçekleştiriyor. Bu açıdan bakıldığında ihracat pazar çeşitliliğini artırmak resesyondan veya olumsuz olabilecek gelişmelerden daha az etkilenmek adına önemli. Sermaye ve finansman doğru yönetime belki, yüksek katma değeri üretim ile ihracat kilogramı birim değerini artırmak büyük önem taşıyor.

TURİZM

• RESESYON TURİZMÇİLERİNDE TEDİRĞİN EDİYOR

Avrupa'daki resesyonun endişesi yavaşlamanın etkileyeceği sektörlerden biri de hiç şüphesiz turizm. Türkiye için önemli pazarlardan biri olan Avrupa'da tüketicilerin seyahat harcamalarını kısımları, özellikle şu dönemde Türkiye'ye beklenen Avrupa'daki turist sayısında bir düşüşe neden olabilir. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TURSAB) Başkanı Firuz Bağlıkaya son dönemde yoğun bir şekilde diğeri gelen küresel piyasadaki resesyon olasılığının önümüzdeki süreçte turizm açısından oluşturabilecek riskleri göz ardı etmemek gerektiğini söyledi. Bağlıkaya, "Önümüzdeki

Yavaşlama sinyalleri geliyor

Artan resesyon endişeleri, makro ekonomik verilerde de kendini göstermeye başladı. Son olarak haziran ayında açıklanan imalat **Sınırı** kapasite kullanım oranları %78'den %75'ye yavaşladı. Yine **İstanbul Sanayi Odası** tarafından açıklanan haziran ayı ihracat iklim endeksi de %5,8 ile Şubat 2021'den bu yana en düşük seviyeye geriledi. Merkez Bankası'nın açıkladığı Haziran ayı Reel Kesim Güven Endeksi de yavaşladığını bu yana geliyor. Söz konusu endekste yer alan verilerden toplam sipariş, stok, üretim hacmi gibi verilerde düşüş yaşanırken, yine bu kalemlerde gelecek 3 ay için de beklenti negatif seyreliyor.

gibi **Sanayinin** temel hammaddelerinin fiyatlarında yüzde 30'lara varan ciddi düşüşler var. Bu anlamda resesyonun ve taleple ilgili riskin ilk işaretleri geliyor. Bu gündemimizde, tedbir alıyoruz. Daha ekonomik ürünü ön plana çıkararak, müşteriye yakın olmaya daha öncelikli olarak bir düşünmeye çalışıyoruz. Fiyat politikamızı güncel tutmaya çalışıyoruz. Resesyon nedeniyle fiyat rekabetinden çekilmekten korkulabilir. İhracat fiyatında düşüş olabilir. Bu bize karsılık getirebilir. Ama bu süreçte müşteri kaybetmekten önemlisiz.

• AVRUPA'NIN DISCOUNT MARKETİ GİBİYİZ"

Yuvuz Eroglu/TOBB Plastik, Kaçuk ve Kompakt Sektör Meclisi Başkanı Yuvuz Eroglu

Sektörümüz çok büyük bir sektör. Otomotiv beyaz eşya, gıda ambalaj gibi birçok sektörde ilintili. Bu sektörler etkilenildi takdirde biz de etkileneceğiz. Ancak bu krizde bir fırsat olabilir. Resesyon Avrupa'da sadece tüketimi değil üretimi de vuracak. Avrupa aynı zamanda üretim yapan bir kıta. Şu anda Rusya'ya Avrupa'ya sıkışıyor. Bu durum Avrupa'daki üretimi zorlayacak. Türkiye'deki enerji kıtlığı sübvansesi nedeniyle Avrupa'dan şu an için daha uzuz. Avrupa'da bazı fabrikalar doğalgaz sorununu nedeniyle çalışmayabilir. Üretim maliyetlerinden dolayı bu dönemde farklı alternatif arayacak. Avrupa'ya, bunu Türkiye'den talep edebilirler. Böyle bir krizde kartlar yeniden dağıtılabilir. Biz Avrupa'nın discount marketi gibiyiz. Dolayısıyla Türkiye'ye yenebiliriz.

• "BİRİM FİYATLARDA GERİLEME OLACAK"

Rüstem Çetinkaya/İstanbul Maden İhracatçıları Birliği (MİB) Yönetim Kurulu Başkanı

2008'deki kriz gibi olmayacağı düşünüyorum. Çünkü hem finansal piyasalar hem de **Sanayi** piyasası resesyon beklentisi içinde ve buna hazırlanıyor. Şu an 2008'de olduğu gibi bir resesyon sinyali yok. Özellikle Amerika pazarında doğa talı tarafa artış var. Birçok pazardan talepler artıyor. Bazılarını da resesyonun habercisi diye yorumluyor. Talep tarafında bir şey yok ama emtia birim fiyatları noktasında düşüş var. Miktar artıyor birim fiyat düşüyor. İkisinin birinden olduğu durumda iş gerileyecek zaten. Maden ihracatı bir önceki seneye göre artışta. Özellikle metalik maddelerin birim fiyatlarında gerileme olacağını düşünüyorum. Bakır gevşemeye başladı, alüminyum, krom, nikel gibi ürünlerde birim fiyatlar gevşeyecektir.

• "YERLİ ÜRETİCİ KORUNMALI"

Adnan Aslan/Çelik İhracatçıları Birliği (İB) Yönetim Kurulu Başkanı

Çok ciddi resesyon tehlikesi mevcut zira AB'nin henüz faiz yonünde bir hareketle bulunmamasına rağmen talepte ciddi bir yavaşlama söz konusu. İhracat pazarlarında yavaşlamaya son iki aydır ciddi olarak kendini gösteriyor, çelik ihracatı ilk 5 ayda geçen senenin aynı dönemine göre miktarlaştı olarak yüzde 3 geride kien, şu an gerileme yüzde 8-9 seviyesine ulaştı. Dolar bazında burakam maalesef çok daha kötü. Üretim de ise yaklaşık yüzde 5 bir gerileme var. Öncelikle yerli sanayi desteklenmeli, talebin düşüğü ülkelerin ihracatçıları karşısında haklı rekabete karşı yerli üreticiler korunmalı. Enerji gideri maliyetlerinde **Sanayinin** aleyhinde olan düzenlemeler son bulmalı. Özellikle döviz kurunda yapılan düzenlemeler ihracatçıları uygulamamalı.

"Dünya resesyona girmese de ekonomimiz yavaşlayacak"

DÜNYA'ya konuşan Prof. Dr. Fatih Ozatay da öası resesyona Türkiye'ye etkilerini değerlendirdi. İhracatın önemini küresel Avrupa'yı yavaşlamaya nedeniyle öncelikle ihracatın olumsuz etkilenmesinin beklenmediğini kaydetti. Ozatay, "Dünya resesyona girmese bile bizim ekonomimizin yavaşlamaya beklenmedi, ama sınırlı olurdu. Çünkü ihracat yapılabildiği. Mesela 2001 krizinde ekonomimiz daraldı. Ama ihracatta sonuncu yıldı. 2008'deki küresel krizden dolayı ekonomimiz daraldı, bir de ihracat azaldı oradan da darbedik. Şimdi kendi kabahatimiz nedeniyle ekonomimiz

zaten iyileşiyor. Şimdi de küresel nedenlerden dolayı da ihracat azalacak yavaşlayacak" dedi. Ozatay, "Bu kadar yüksek CDS'ye enflasyonla dünya resesyona girmesi ya da Avrupa daralması bizim göğsümüzün bir yer yok" uyarısında bulundu. Ciddi bir ekonomi programına ihtiyaç olduğunu altını çizen Ozatay, itibarlı bir merkez bankasına, enflasyona odaklanan bir para politikasına, döviz cinsinden vatandaşları borçlanmayan bir maliye politikasına, MB'nin ve TÜİK'in bağımsız olmasına ihtiyaç olduğunu sözlerine ekledi.

Türkiye ekonomisinde 'DURGUNLUK' endişesi

ISO Başkanı Bahçivan "1970'lere dönüş ve 'stagflasyon' endişelerinin arttığı bir dönemden geçiyoruz. Finansmana erişimde güçlükler yaşanıyor. **Sanayiciler** bankaya değil, çeşitli firmalara borçlanıyor" dedi

FİRMALARA BORÇLANDILAR

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** "Dünyada enflasyon ve büyüme açısından beklentilerin olumsuzlaştığı, 1970'lere dönüş ve 'stagflasyon' (enflasyon&durgunluk) endişelerinin arttığı bir dönemden geçiyoruz. **Sanayimizin** de bu hava değişiminden etkilenmemesi ne yazık ki pek de mümkün görünmüyor. Nitelikli finansmana erişimde güçlükler yaşanıyor. 2021'de **sanayiciler**, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar" dedi.

KATMA DEĞERLİ ÜRETİM

AR-GE harcamalarında ciddi bir sıçramaya ihtiyaç olduğunu belirten Bahçivan şunları söyledi: "Ülkemiz **sanayisinin** teknolojiye dayalı, nitelikli ve katma değer yaratan bir üretim yapısına kavuşması, dünya ile rekabetimiz açısından zorunlu. Ne var ki, 2021'de **ISO İkinci 500**'de halen yüzde 70'in üzerinde düşük ve orta-düşük teknoloji ağırlıklı bir yapının aşılamadığı görülüyor. Bu durum, kat etmemiz gereken uzun bir yol olduğunu gösteriyor. AR-GE'de sıçramaya ihtiyacımız var."

Sanayimiz küresel talepten payını aldı

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO), "İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasına göre, İkinci 500'ün üretimden net satışları, yüzde 77,5 artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi. ● 6

Sanayi kuruluşlarımız güçlenen küresel talepten payını aldı

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO), "İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasına göre, İkinci 500'ün üretimden net satışları, yüzde 77,5 artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi.

İSO, Mayıs ayında açıkladığı "İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasının ardından daha çok KOBİ niteliğindeki kuruluşları kapsayan "İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasının sonuçlarını da açıkladı.

Buna göre, İSO İkinci 500'ün 2021 yılındaki üretimden net satışları yüzde 77,5 artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi.

Üretimden net satışlar baz alınarak yapılan İSO İkinci 500'ün 2021 yılı sıralamasına bakıldığında; Ege Seramik 980,1 milyon TL ile ilk sırayı aldı. Ege Seramik'i, küçük bir farkla 979,8 milyon TL ile Kozlu Gıda takip ederken, Kangal Termik Santral 979,7 milyon TL ile üçüncü oldu.

İSO İkinci 500'ün bu yılki listesine 137 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 57 tanesi İSO 500'den İSO İkinci 500'e düşen şirketlerden oluştu. Listeye geçen yılki İSO 1000 dışından giren yeni firma sayısı 80 olurken, 2020 yılının İSO İkinci 500 listesinden İSO 500'e çıkan firma sayısı ise 39 olarak gerçekleşti.

Açıklamada görüşlerine yer verilen İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, İSO İkinci 500'ün 2021 yılı sonuçlarının dünya ekonomisinin salgın krizinden çıkış sancılıyla geçirdiği hareketli bir yılın sanayiye yansyan fotoğrafı niteliğinde olduğunu belirtti.

Öncelikle 2021 yılındaki aşı uygulamalarıyla dünyada hemen her sektöre dönük talebin beklenden erken toparlandığına tanıklık edildiğini aktaran Bahçivan, "Bu, beraberinde tedarik krizini getirdi. Gevşek para ve maliye politikalarının sağladığı rekor parasal genişlemenin en yıkıcı yan etkisi ise sonuçlarını bugün de yaşamakta olduğumuz küresel enflasyon oldu." ifadelerini kullandı.

Bahçivan, 2021 yılını çift haneli bir büyümeyle kapatan Türkiye'de sanayi kuruluşlarının özellikle dış pazarlardaki performanslarıyla güçlenen küresel talepten payını aldığını belirterek, şunları kaydetti:

"İSO 500'e göre daha küçük ölçekli ve KOBİ niteliğinde şirketlerden oluşan İSO İkinci 500'ün ihracatı yüzde 35'lik bir büyümeyle 2021'de Türkiye genelinden ve İSO 500'den daha başarılı bir görünüm sunuyor. Fakat İSO İkinci 500'ün verilerine baktığımızda, borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkatimizi çekmektedir. Söz konusu veriler İSO İkinci 500'de işletme faaliyetlerinin giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edildiğini ortaya koyuyor. Asıl önemli ise borcun vade yapısında da göze görülür bir kısalmanın olması.

Baktığımızda, mali borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 57,6'dan yüzde 54,2'ye inerken, diğer borçların payı yüzde 42,4'ten yüzde 45,8'e yükselmiş görünüyor. Bunun anlamı şu; İSO İkinci 500 şirketleri; faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçları çok daha fazla kullanıyorlar. Bir başka deyişle 2021'de sanayiciler, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar. Bu, İSO İkinci 500 araştırmalarında karşıma çıkan yeni bir durum olarak dikkati

'AR-GE harcamalarında ciddi bir sıçramaya ihtiyaç var'

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, AR-GE harcamalarında ciddi bir sıçramaya ihtiyaç olduğunu belirterek, şunları kaydetti: "Nitekim İSO İkinci 500 sonuçları, sanayi kuruluşlarının AR-GE'ye ayırdıkları kaynakların üretimden satışlara oranına binde 5'in altında sıkışık kalmış olduğunu altını çiziyor. Sanayimiz, giderek dijitalleşen küresel rekabet ortamında bundan çok daha fazlasına ihtiyaç duyuyor. 2021 yılında İSO İkinci 500'ün istihdamı yüzde 5 artarak 261 bin kişiye çıkarken aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 39 oldu. Sanayinin istihdamı sürükleyici

özelliği burada da karşımıza çıktı.

2022 itibarıyla dünyada enflasyon ve büyüme açısından beklentilerin olumsuzlaştığı, 1970'lere dönüş ve stagflasyon endişelerinin arttığı bir dönemden geçiyoruz. Sanayimizin de bu hava değişiminden etkilenmemesi ne yazık ki pek de mümkün görünmüyor. Bu bağlamda İSO İkinci 500'ün 2021 yılı sonuçları, bir yandan sanayicilerimizin değişen koşullara uyum sağlama yeteneğine işaret ederken diğer yandan da zor bir döneme hazırlıklı olmak için çıkarılması gereken dersleri ortaya koyuyor."

çekiyor."

'Şirketler, faaliyet giderlerini ve döviz kuru dalgalanmalarını başarıyla yönetti'

Erdal Bahçivan, başta ihracatçı sanayiciler olmak üzere, şirketlerin son yıllarda nitelikli ve kaliteli finansmana erişimde çeşitli güçlükler yaşadığını ifade ederek, "Bu tabloya bakarak şunu söyleyebiliriz; finansman koşullarının sıklaştığı ve kredi imkanlarının daraldığı son dönemlerde sanayicilerimizin içinde bulunduğu bu durum, zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme risklerine işaret etmesi bakımından son derece endişe vericidir." değerlendirmesinde bulundu.

KOBİ'lerin ölçek büyütme, rekabetçiliği artırmak ve pazarını genişletmek için büyük çaplı yatırımlara daha fazla ihtiyaç duyduğunu aktaran Bahçivan, buradan hareketle kurlardaki yükseliş ve finansman koşullarındaki sıkışmanın dev şirketlere kıyasla KOBİ'ler için daha zorlayıcı bir ortam oluşturduğuna şüphe olmadığını belirtti.

Bahçivan, İSO İkinci 500 şirketlerinin ana büyüklük kriteri olan üretimden satışlarının,

2021 yılında yüzde 77,5 artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükselmesinin önemli bir başarı olduğunu vurguladı.

İkinci 500 şirketlerinin, 2021'de İSO 500'ü aratmayacak şekilde hem faaliyet giderlerini hem de yıl içerisindeki döviz kuru dalgalanmalarını başarıyla yönettiklerini belirten Bahçivan, zira hem EBITDA hem de vergi öncesi dönem karlılığında dikkati çekici iyileşmelerin olduğunu kaydetti.

Bahçivan, finansman giderlerinin, büyük kuruluşlarda olduğu gibi İkinci 500'de de karlılığın temel belirleyicilerden biri olmayı sürdürdüğünü ifade ederek, "Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle İSO İkinci 500'ün finansman giderlerinin 2021 yılında yüzde 114,4 oranında artarak 20,1 milyar TL'ye yükselmiş olması bunun açık bir göstergesi. Ülkemiz sanayisinin teknolojiye dayalı, nitelikli ve katma değer yaratan bir üretim yapısına kavuşması, dünya ile rekabetimiz açısından zorunlu. Ne var ki, 2021'de İSO İkinci 500'de halen yüzde 70'in üzerinde düşük ve orta-düşük teknoloji ağırlıklı bir yapının aşılamadığı görülüyor. Bu durum, katetmemiz gereken uzun bir yol olduğunu gösteriyor." değerlendirmesinde bulundu. /AA

Sanayici kriz sinyali veriyor

Istanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından açıklanan Türkiye'nin **İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu** araştırmasının sonuçlarına göre 2021 yılında 500 şirketin üretimden net satışları, yüzde 77.5 oranında tarihi bir artış kaydederek 191.1 milyar TL'den 339.2 milyar TL'ye yükseldi. Satışlarda reel olarak yüzde 30.4'lük güçlü bir artışın kaydedildiği araştırmaya göre şirketlerin borçlarında da yükseliş yaşandı. 2021 yılında şirketlerin mali borçları yüzde 75.9 oranında artarak 132.1 milyar TL'ye ulaşırken toplam borçları ise yüzde 86.9'luk artış ile 243.8 milyar TL'ye ulaştı.

İlk İhracat Dr. Oktay Duran MTAL'den

Milli Eğitim Bakanlığı'nın özellikle Sayın Mahmut Özer'in görevi üstlenmesinden bu yana meslekî teknik eğitimde attığı adımlar paha biçilemez değerdedir. Gençlerin istihdama daha hızlı bir şekilde katılmasının önünü açan uygulamalar, meslek eğitimi olması gerektiği değere ulaşması yolunda başarılı sonuçlar vermeye başladı bile. Bu ifadeyi teyid eden sonuçları aşağıda bizzat Bakanımız Mahmut Özer'in ve Valimiz Ali Yerlikaya'nın kelimelerinden alıntılar yaparak yazdım. MTAL'lerin özellikle matbaa alanlarında attığı adımlar bizim için değerli haber kaynaklarıdır. Yakın zamanda kaybettiğimiz Cem Ofset kurucusu Dr. Oktay Duran tarafından yaptırılan ve 1999 yılında Milli Eğitime devredilen Dr. Oktay Duran MTAL, [Matbaa Meslek Lisesi] basım endüstrisini gururlandıran bir gelişme ile ses getirdi. Küçükçekmece Dr. Oktay Duran Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi Matbaa Bölümü öğrencileri okul-sanayi işbirliği programı kapsamında ilk ihracatlarını gerçekleştirdiler. Cem Ofset Matbaacılık'ın teknik destek ve know-how katkılarıyla üretilen kâğıt temizlik malzemelerinin yüklendiği ihracat tırı Paris, Fransa'daki SAS Premium Trading Şirketi'ne geniş kapsamlı bir katılımın sonrası tören ile uğurlandı.

Dr. Oktay Duran MTAL, bahçesinde düzenlenen törende İstanbul Milli Eğitim Müdürümüz başta olmak üzere eğitim camiasının neredeyse tüm üst düzey bürokratları ve **İstanbul Sanayi Odası** yöneticileri yerlerini aldılar. Törende sırasıyla Cem Ofset Yönetim Kurulu Başkanı Ali Cem Duran, İstanbul Valisi Ali Yerlikaya, Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer birer konuşma yaptılar.

Bu projenin gerçekleştirilmesinde büyük emek sahibi olan Cem Ofset Matbaacılık Yönetim Kurulu Başkanı Ali Cem Duran, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Emre Duran, Okul Müdürü İrfan Özer ve tüm öğretmen ve öğrencileri tebrik ediyor ve tüm meslek liselerimize örnek olmasını diliyoruz.

Dr. Oktay Duran MTAL 56. Ar-Ge Merkezi oldu
Meslekî Eğitim kurumları içinde ülke genelinde toplam elli beş Ar-Ge merkezi oluşturulmuş. Böylelikle meslek liselerimiz de sadece eğitim değil teknolojik gelişmeler için geliştirmelerin yapıldığı yerler olmaya başladı. Tören esnasında Dr. Oktay Duran MTAL de Türkiye'nin elli altıncı Ar-Ge merkezi olarak ilan edildi ve bu kapsamda üç milyon TL ödeneğinin okula hibesi Bakan Özer tarafından duyuruldu. Okulun hâmisisi olan Cem Ofset de bu kaynağı iki yüz bin TL ile katkı verdi.

Bir küçük ama önemli not

Haberin öğrencilerimiz tarafından da okunacağına emin olarak şu küçük notu yazmadan

duramayacağım. Öğrencilerimiz hızlı bir şekilde istihdama yönlendiriliyor. Toplantının sonunda henüz mezun olmuş iki öğrencinin Cem Ofset ile ve Acar Group ile davetlilerin huzurunda iş akitlerini imzalaması bunun bir göstergesi. Notumuz ise tüm öğrencilerin dört yıllık matbaa alanı eğitimlerini daha verimli kılmak için sadece endüstrimiz içinde çalışma imkânları araması, eğitimine ön lisans ve lisans düzeyinde devam edecek öğrencilerimizin de yine Basım Yayın Teknolojileri alanlarına yönelmesi olacak. Bu çerçevede belki Yüksek Öğretim Kurumu Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okullarının ilgili bölümlerinin Matbaa Alanı mezunlarına eskiden olduğu gibi sınavsız olarak açılmasını tekrar değerlendirmeye alabilirler.

"İnanç ve motivasyonumuz her geçen artıyor."

Ali Cem Duran, açılış konuşmasında selamlama ve teşekkür sözlerinin ardından şunları söyledi: "Bugün çok karmaşık duygular içindeyim. Bildiğiniz gibi okulumuzun kurucusu Babam Dr. Oktay Duran'ı çok yakın zamanda kaybettik. Sayın Bakanımızla birlikte geçtiğimiz yıl okulumuzun tanıtımı için bir araya geldiğimizde oldukça heyecanlıydık. Bu organizasyonda ve benzeri organizasyonlarda bulunmaya özen gösterir, heyecanlanır ve gururlanırdık. Bugün o olmadan ilk kez bir mezuniyet töreni yaptık ve şimdi bir ihracat işlemini gerçekleştiriyoruz. Oktay Bey bu güzide eğitim kurumunu kurarken "ülkem var oldukça var olacağız, sektöründen aldığımız sektöre ve ülkeye geri vermek zorundayım" diyordu ve bu şiar ile yaşamıştı. Bizlere düşen görev ise bu mirası daha ileriye taşıyarak bizden sonraki nesillere aktarabilmektir. Buradan büyük bir onurla anons etmek isterim ki okulumuzdan ilk ihracat işlemini bugün gerçekleştiriyoruz ve **sanayi** işbirliğinin en önemli örneğini veriyoruz. Okulumuzun gücünü fiili olarak pazarda göstermesi, uluslararası pazarlarda kabul görecektir. Üretimi yapabiliyor olması göğsümüzü gururla kabartıyor. Okulumuza ve matbaa eğitimine olan inanç ve motivasyonumuz her geçen gün katlanarak artmaktadır. Bugünlerde rekor kıran ihracat rakamlarımız ülkemizi ileriye taşımaktadır ve inovasyon bunun kilit

noktasıdır. Değerli öğrencilerimiz, kendinize ileri hedefler koyun. Başarı başarıyorum diyebilen ve başarılarındır. Çok çalışarak başarın, size güvenimiz sonsuzdur."

"Eğitim ve reel sektörün güçlerini birleştirdik."

Duran'ın ardından söz alan İstanbul Valisi Ali Yerlikaya da heyecanı paylaşan içten konuşma yaptı ve mesleki teknik eğitime ilişkin gelişmeleri paylaştı. Yerlikaya, "Bugün, eğitim, bilim ve sanatın merkezi olan İstanbul'umuzda 6 bin 726 okulumuzda iki milyon 922 bin öğrencimiz karnelerini aldılar. 163 bin eğitim ordumuz, kıymetli öğretmenlerimizin sayesinde... Bu eğitim öğretim yılı yüzyüze ve yüz akı ile tamamlandı. Hayırlı olsun", dedi ve sözlerini şöyle sürdürdü:

"Üretimde tatil yok. İstanbul'umuzda 342 mesleki teknik anadolu lisemiz var. Bu Anadolu liselerimizde 282 binin biraz üzerinde gencimiz var. Kıymetli hocalarımızla ve reel sektörlerimizle birlikte bu gençlerimizi geleceğe hazırlıyoruz. Sayın Bakanımızın desteği ile **İTO** ve **İSO** doksan yedi okulda hamilik yapıyor, şimdilik... Nitelikli iş gücünü yetiştirebilmek için eğitimdeki tecrübemizi reel sektörün tecrübesi ile birleştirdik. Gençlerimiz 38 patent, 77 faydalı model, 51 marka, 197 tasarım almışlar. 55 Ar-Ge merkezi kuruldu. Bunun on bir tanesi İstanbul'da. Gençlerimizi öğrenen, öğrenmeyi seven, usta gibi usta olarak yetiştirmek istiyoruz. Eğer okullarımızda satılabilir kalitede üretim yapabiliyorsak bu eğitimin de doğru yapıldığını gösteriyor. Gençlerimiz bunu başardılar. İstediklerimiz budur. Bu okulun son sınıf öğrencileri %66'sı henüz mezun olmuşlarken iş sözleşmelerini imzaladılar, bile. Türkiye sevdası ile ülkemiz için canla başla çalışan herkesi yürekten selamlıyorum." Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer ise yüzyüze eğitimin başarıyla tamamlanmasına vurgu yaparak konuşmasına başladı:

"Hiçbir uzaktan eğitim platformu yüzyüze eğitimin yerine ikâme edilemez."

"Bugün gerçekten mutlu bir günümüz. 2021-2022 eğitim öğretim yılını hiçbir kesintiye uğramadan tamamlamanın

mutluluğu içindeyiz. Hatırlayın 2021 - 2022 eğitim öğretim yılının başlangıcında bir taraftan niye okullarımız niye bir buçuk yıl kapalı kaldı diye şikâyet edenler, niye hala okullar açık diye şikâyet etmeye devam ediyorlardı. Bizler Sayın Cumhurbaşkanımızın desteği ile Sağlık Bilim Kurulu'nun tavsiyelerine harfiyen uyarak 'okullar ilk açılması son kapatılması gereken yerlerdir' mottosuyla hatta biraz daha bağlamını büyüterek 'okulların açık kalması artık bir eğitim meselesi olmaktan çıkmış bir milli güvenlik meselesine dönüştürmüştür' diyerek çıktığımız yolda hiçbir kazaya uğramadan eğitim öğretim yılını bugün coşkuyla kapatmış olmanın büyük hazzını yaşıyoruz. Bu sürecin kahramanı olan güzel ülkemizin kahraman öğretmenlerinin her birini kutluyorum. Ders yılı başından itibaren maskeyle ders anlattılar, okullarda sağlık kurallarına uyulması ile ilgili rehberlik yaptılar. Aynı zamanda aşılama oranlarının yüksekliği ile de topluma rehberlik yaptılar. Tüm öğretmenlerimizi can-ı gönülden kutluyorum. Biz öğrenci öğretmen, idareci ve velilerimizle topluma kurallara riayet edersek okulların en güvenilir yerler olacağını gösterdik. Okullar sadece eğitim yapan değil aynı zamanda çocuklarınızın psikolojik gelişimlerinin, sosyal gelişimlerinin, duygusal gelişimlerinin, akran eğitimi, karşılıklı etkileşimlerinin gerçekleştiği ortak spor, sanat aktivitelerinin yapıldığı yani geleceğimizin inşa edildiği mekânlardır. Dolayısıyla hiçbir mükemmel uzaktan eğitim platformu yüz yüze eğitimin yerine ikâme edilemez. Eğitimde fırsat eşitliğini güçlendirmek için kararlılıkla çıktığımız bu yolu başarıyla tamamlamanın mutluluğu içindeyiz."

Bir ülkenin kalkınması için iki şey çok önemlidir. Birincisi beşerî sermaye kapasitesi ikincisi üretim kapasitesidir. Eğer beşerî sermayenin kapasitesini artırmazsanız ve onu üretimle eşleştiremezseniz bu ateşli rekabetin olduğu dünyada diğer ülkelerle rekabet etmeniz mümkün değildir. Bizler Milli Eğitim Bakanlığı olarak bir taraftan geleceğimizi inşa edecek olan gençlerimizi, beşerî sermayemizi geliştirip onun niteliğini artırırken diğer taraftan inovasyonla, girişimcilik kültürü ile yetiştirmeye büyük özen gösteriyoruz. Bu alanda en kritik eğitim türlerinden biri meslekî eğitimidir.

İş Güvenliği Fuarı TOS+H Expo Yapıldı

TOS+H Expo 2022, Türkiye'de iş güvenliği ve sağlığı sektöründeki lider konumunu kanıtladı.

14 - 17 Mayıs 2022 tarihleri arasında 4.'sü düzenlenen Türkiye'nin önde gelen İş Güvenliği ve Sağlık İhtisas Fuarı TOS+H Expo'da 9 farklı ülkeden 111 firma yer aldı. Kişisel korunma, iş güvenliği ve sağlıklı işyerinin giderek artan önemi nedeniyle TOS+H Expo tam zamanında yapıldı. Katılımcılar, **sanayi** işletmelerinde güvenliğin ve iş yerinde sağlığın korunmasına yönelik önlemler ile iş güvenliği yönetimi alanlarında en son trendler ve ürünlerle hedefledikleri Türk ziyaretçileri ağırlama imkanı buldular. **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından organize edilen İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu da dört gün boyunca yoğun bir katılımı gerçekleştirildi. Güncel iş sağlığı ve güvenliği konuları ele alınarak Türkiye ve komşu ülkelerdeki işletmelerde önlem alma kültürünün oluşması için önemli bir itici güç oluşturuldu. 4. TOS+H Expo'ya 58 ülkeden toplam 4 bin 309 ziyaretçi geldi.

Messe Düsseldorf Üst Düzey Yöneticisi Petra Cullmann, "TOS+H Expo 2022'nin dikkat çekici sonucu, Türkiye'de sektörün önde gelen ihtisas fuarı olarak önemini açıkça ortaya koymasındır" diyor: "Yeni ortağımız **Istanbul Sanayi Odası**, ilham verici görüşler ve yoğun tartışmalarla yüksek kalibreli bir sempozyumun yolunu açtı, katılımcılarımız ihtisas fuarında yenilikçi ürün, ekipman ve hizmetlerini sunarak uzmanlıklarını bir kez daha kanıtladılar. Pazara doğru sinyaller gönderdiğimiz için gururluyuz. Hem Türkiye'de hem de ötesinde, en önemli unsur olarak İNSAN'ı görüyoruz."

Occupational Safety Fair TOS+H Expo Held

TOS+H EXPO 2022 Extends Its Leading Position in The Occupational Safety And Health Sector in Türkiye

11 companies from nine different countries took part in the 4th edition of Turkey's leading trade fair for occupational safety and health, TOS+H EXPO, from May 14-17, in Istanbul. Due to the ever-increasing importance of personal protection, occupational safety and a healthy workplace, TOS+H EXPO came just in time. Exhibitors were able to target a Turkish audience with the latest trends and products in industrial safety, health promotion at work and occupational safety management. The Occupational Health and Safety Symposium, which was organised by the Istanbul Chamber of Industry (ICI) was also very well attended on all four days. Current occupational safety and health issues were addressed and provided important impulses for establishing a prevention culture in companies in Turkey and its neighboring countries. A total of 4,309 visitors from 58 countries attended the 4th TOS+H EXPO.

"The remarkable outcome of TOS+H EXPO 2022 is clearly asserting its significance as the leading trade fair for the industry, in Turkey," says Petra Cullmann, Executive Director at Messe Düsseldorf. "Our new partner, the Istanbul Chamber of Industries, paved the way for a high-caliber symposium with inspiring insights and intensive discussions, and our exhibitors again proved their expertise with a comprehensive overview of innovative products, equipment and services at the trade fair. We are proud to be sending clear signals in the market."

TOS+H Expo 2022 ve **Istanbul Sanayi Odası** tarafından düzenlenen İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu, Messe Düsseldorf Üst Düzey Yöneticisi Petra Cullman ve **Istanbul Sanayi Odası** Başkan Yardımcısı Sadık Ayhan Saruhan tarafından 14 Mayıs 2022'de resmî olarak açıldı. **Istanbul Sanayi Odası** ile yeni ortaklık etkinliğin kalitesini garanti altına alacak ve aynı zamanda TOS+H Expo'nun Türkiye'deki lider konumunu güçlendirecek.

Istanbul Sanayi Odası'nın konuya ilişkin açıklaması ise şöyle: "4. TOS+H Expo Türk İş Güvenliği ve Sağlığı Fuarı ile eş zamanlı olarak düzenlediğimiz **Istanbul Sanayi Odası** [ISO] İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu, 22 oturumda 84 konuşmacımızın sunumları ile tamamlandı. Ana teması İş Sağlığı ve Güvenliği [İSG] olmak üzere konularının uzmanı konuklar tarafından çevre, sürdürülebilirlik ve iş hukuku alanlarında son derece ilgi gören sunumlar yapıldı. Sorular ve yanıtlarla zaman zaman interaktif bir şekilde gerçekleşen sempozyumumuz, başta **sanayi** kuruluşlarının temsilcileri olmak üzere çalışma hayatının tüm taraflarınca yoğun ilgi ile karşılandı. **ISO** olarak bundan sonraki dönemde de İSG süreçlerinin iyileştirilmesine dönük çalışmalar yapmaya devam edeceğiz."

TOS+H Expo, dünyanın önde gelen iş yerinde güvenlik ve sağlık fuarı A+A'yı Düsseldorf'ta düzenleyen Messe Düsseldorf ile yerel partneri Tezulaş Fuar tarafından organize ediliyor. Bir sonraki TOS+H Expo, Mayıs 2024'de gerçekleşecek.

We're giving a lead, both in Turkey and beyond, on the element that matters most: the individual."

TOS+H Expo 2022 and the Occupational Health and Safety Symposium organized by the Istanbul Chamber of Industry were officially opened on May 14, 2022 by Ms. Petra Cullman, Executive Director Messe Düsseldorf and Sadık Ayhan SARUHAN, ICI Vice President. The new partnership with the Chamber of Industry will ensure the quality of the event and also strengthen the leading position of TOS+H Expo in Turkey.

"The Occupational Health and Safety Symposium, which we organized simultaneously with the 4th TOS+H Expo - Turkish Occupational Safety + Health Exhibition, was concluded with the presentations of 84 speakers in 22 sessions. Our symposium included highly interesting presentations on the environment, sustainability and labor law and was met with great interest by all parties and especially by representatives from all industrial sectors which deal with the topic of occupational safety and health at work. As ICI, we will continue to work to improve OHS processes in the next period", said a spokesperson for the Istanbul Chamber of Industry.

TOS+H Expo is held by Messe Düsseldorf, who also organises A+A, the world's leading trade fair on occupational safety and health at work in Düsseldorf, together with the local partner Tezulas Fuar. Next TOS+H Expo will take place in May 2024.

İSO, 'Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021'in sonuçlarını açıkladı

İSTANBUL (AA)-İSO, mayıs ayında açıkladığı "İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasının ardından daha çok KOBİ niteliğindeki kuruluşları kapsayan "İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasının sonuçlarını da açıkladı.

Buna göre, İSO İkinci 500'ün 2021 yılındaki üretimden net satışları yüzde 77,5 artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi.

Üretimden net satışlar baz alınarak yapılan İSO İkinci 500'ün 2021 yılı sıralamasına bakıldığında; Ege Seramik 980,1 milyon TL ile ilk sırayı aldı. Ege Seramik'i, küçük bir farkla 979,8 milyon TL ile Kozlu Gıda takip ederken, Kangal Termik Santral 979,7 milyon TL ile üçüncü oldu.

İSO İkinci 500'ün bu yılki listesine 137 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 57 tanesi İSO 500'den İSO İkinci 500'e düşen şirketlerden oluştu. Listeye geçen yılki İSO 1000 dışından giren yeni firma sayısı 80 olurken, 2020 yılının İSO İkinci 500 listesinden İSO 500'e çıkan firma sayısı ise 39 olarak gerçekleşti.

"Sanayi kuruluşlarımız güçlenen küresel talepten payını aldı"

Açıklamada görüşlerine yer verilen İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, İSO İkinci 500'ün 2021 yılı sonuçlarının dünya ekonomisinin salgın krizinden çıkış sancılılarıyla geçirdiği hareketli bir yılın sanayiye yansıyan fotoğrafı niteliğinde olduğunu belirtti.

Özellikle 2021 yılındaki aşı uygulamalarıyla dünyada hemen her sektöre dönük talebin beklenenden erken toparlandığına tanıklık edildiğini aktaran Bahçivan, "Bu, beraberinde tedarik krizini getirdi. Gevşek para ve maliye politikalarının sağladığı rekor parasal genişlemenin en yıkıcı yan etkisi ise sonuçlarını bugün de yaşamakta olduğumuz küresel enflasyon oldu." ifadelerini kullandı.

Bahçivan, 2021 yılını çift haneli bir büyümeyle kapatan Türkiye'de sanayi kuruluşlarının özellikle dış pazarlardaki performanslarıyla güçlenen küresel talepten payını aldığını belirterek, şunları kaydetti:

"İSO 500'e göre daha küçük ölçekli ve KOBİ niteliğinde şirketlerden oluşan İSO İkinci 500'ün ihracatı yüzde 35'lik bir büyümeyle 2021'de Türkiye genelinden ve İSO 500'den daha başarılı bir görünüm sunuyor. Fakat İSO İkinci 500'ün verilerine baktığı-

mızda, borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkatimizi çekmektedir. Söz konusu veriler İSO İkinci 500'de işletme faaliyetlerinin giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edildiğini ortaya koyuyor. Asıl önemlisi ise borcun vade yapısında da gözle görülmür bir kısalmanın olması.

Baktığımızda, mali borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 57,6'dan yüzde 54,2'ye inerken, diğer borçların payı yüzde 42,4'ten yüzde 45,8'e yükselmiş görünüyor. Bunun anlamı şu; İSO İkinci 500 şirketleri; faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçları çok daha fazla kullanmışlar. Bir başka deyişle 2021'de sanayiciler, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar. Bu, İSO İkinci 500 araştırmalarında karşımıza çıkan yeni bir durum olarak dikkati çekiyor."

"Şirketler, faaliyet giderlerini ve döviz kuru dalgalanmalarını başarıyla yönetti"

Erdal Bahçivan, başta ihracatçı sanayiciler olmak üzere, şirketlerin son yıllarda nitelikli ve kaliteli finansmana erişimde çeşitli güçlükler yaşadığını ifade ederek, "Bu tabloya bakarak şunu söyleyebiliriz; finansman koşullarının sıkılaştığı ve kredi imkanlarının daraldığı son dönemlerde sanayicilerimizin içinde bulunduğu bu durum, zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme risklerine işaret etmesi bakımından son derece endişe vericidir." değerlendirmesinde bulundu.

KOBİ'lerin ölçek büyütme, rekabetçiliği artırmak ve pazarını genişletmek için büyük çaplı yatırımlara daha fazla ihtiyaç duyduğunu aktaran Bahçivan, buradan hareketle kurlardaki yükseliş ve finansman koşullarındaki sıkılaştırmanın dev şirketlere kıyasla KOBİ'ler için daha zorlayıcı bir ortam oluşturduğuna şüphe olmadığını belirtti.

Türkiye'nin bin büyüğü arasındaki 13 Samsun firması

İstanbul Sanayi Odası (İSO) geleneksel hale getirdiği ikinci 500 büyük firma listesini açıkladı.

Açıklamaya göre Listeye Samsun'dan 8 firma girmeyi başarmış.

İSO daha önce de 500 büyük listesini açıklamış, böylece ilk 500 arasında yer alan 5 firmayla birlikte ülkemizin bin büyük firması arasında Samsun'dan 13 firma girmiş oldu.

Öncelikle sahiplerinden yöneticilerine ve çalışanlarına kadar emek verenleri kutlamak isterim.

Özellikle de Samsun'da bir istikrar abidesi gibi duran SÜRSAN'ın sahibi iki kardeş Osman ve Orhan Atalay'a bir hemşerisi olarak tebriklerimi

sunarım.

Atalay kardeşlerin SÜRSAN'ı, yıllardır o listelerde yer alma başarısı gösteriyor.

Rahmetli Cemal Abi'nin Yeşilyurt'u demir-çelik üretimi ve liman işletmesiyle ilk 500 listesine zaten girmişti ama doğalgazdan ürettiği elektrik satışıyla da, santral firmasıyla ikinci 500 listesinde de yer almış.

Küçümsenmeyecek bir başarıdır ve bu nedenle Cemal Abi'nin vefatından sonra firmayı şu sıralar yöneten Hikmet ve Fikret Yeşilyurt'u ve ailenin diğer fertlerini de kutlamak isterim.

Başka bir kutlamayı Özyılmaz Fındık için Azmi Yılmaz ve aile fertleri de hak ediyor.

Özyılmaz Fındık da kimi zaman ilk 500 arasına da giriyor ama bin büyük firması arasında yıllardır yer alma başarısı gösteriyor.

Bu arada, bu köşede yazılanları takip eden okurlarımız, ilk 500 listesi açıklandığı, 2 Haziran'da listeye Samsun'dan 5 firma olmak üzere, bölgemizdeki illerinin toplamı kadar Kahramanmaraş'tan giren firma olduğunu belirterek "**İSO** listesine bak koca Karadeniz anca bir Maraş" diye yazdığımı hatırlayacaklardır.

Maraş, ikinci 500 listesine de 13 firmayla girmiş yine.

Kahramanmaraş'ın ikinci 500 listesine soktuğu firmaların faaliyet alanlarını inceledim biraz.

Metal endüstrisine dayalı **sanayi** işletmesi de var o listede ama çoğu tekstil firması.

Tekstil deyip geçmeyin.

İstihdam yükünü o tür firmalar taşıyor genellikle.

Nihat Yılmaz'ın, Hollanda'da çalışırken kazandıklarıyla Samsun'daki Merkez **OSB** de kurduğu YILRO bir tarafa, istihdama yardımcı olacak Kavak'ta kurulan fabrikadan başka tekstil firması var mı Samsun'da.

Yok.

Çarşamba'da 3 bin kişinin istihdam edileceği vaadiyle tekstil firması kurulacağı söylenmişti hatırlarsanız.

Bir tekstil firmasında çalıştırılacak kişi sayısının en fazla 300 dolayında olacağını bildiğim için 3 bin kişilik istihdam söylemine zaten inanamıştım ama bizim iki listeye de girme başarısı gösteren firmalarımızın çoğu emek yoğun işletmelerden değil maalesef.

Aralarında Ulusoy un ve Yeşilyurt en fazla işçi çalıştıran firmalardır belki ama değerlerinin istihdama katkı verdiğini söyleyemeyiz.

Firmalarımızın başarısını küçümsüyor gibi gösterilmekten korkuyorum ama yine de düşüncüklerimi söylemekten kaçınmayacağım.

Güneş balçıkla sıvanmaz çünkü.

Gerçekle yüzleşmek acıtır da bazen.

Yeşilyurt'un elektrik santralinin yanı sıra, listelerde yüksek teknolojiye dayalı üretimiyle elde ettiği gelir sayesinde listeye girme başarısı gösteren tek firma Reeder olmuş.

Özyılmaz, köylüden aldığı fabrikasında temiz-

leyip paketliyor ve satıyor.

Fındık satarak elde ettiği gelirle listeye giriyor yani.

Listedeki başka bir firma olan Unsan un mela, Rusya ve Ukrayna'dan gelen buğdaydan un yapıyor ve bunu yurt dışına satıyor.

Un yapıp bunun büyük bölümünü uluslararası piyasalarda satmakta bir başarıdır elbette.

Konuyu bu açıdan bakıldığında asla küçümsenmeyecek bir başarıdır.

Sayılarının da artmasını arzu ederim elbette ama üretim çeşitliliği bakımından kısır bir **sanayi** yapımız olduğunu da unutmamalıyım.

Anadolu da **sanayi** geliyor.

Samsun TSO Başkanı Salih Zeki Murzioğlu, listelere giren firmalarımız için "Ne kadar gurur duysak azdır" demesini de anlayışla karşılıyorum ancak, koca Karadeniz bölgesi anca bir Maraş ediyorken, un ve fındık satışından elde ettiğimiz gelirlerle **sanayimizi** büyütemeyeceğimizi TSO başkanı da biliyordur diye düşünüyorum.

Önce üretim çeşitliliğimizi çoğaltmalıyız yani Sampa, FKK, Bahadır, Aygün, Borsan, Resman gibi firmalarımızın sayılarını binli rakamlara çıkarmalıyız.

Zira en az yüz kişi çalıştıran firma sayımızın binli rakamlarla ifade edilmediği sürece gençlerimiz için iş ve aş kaygısı duymaya devam edeceğimizi biliyorum.

Umarım yanılırim ama bizi gençlerimiz için kaygı duymak gibi bir akıbet bekliyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından yapılan açıklamaya göre 2021 yılında **İSO İkinci 500**'ün üretimden net satışları yüzde 77,5 artışla 339,2 milyar TL'ye yükseldi. **İSO İkinci 500**'ün verilerine bakıldığında borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkat çekti

İSO İkinci 500'ün finansman giderleri arttı, borçlanma yapısı bozuldu

Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle **İSO İkinci 500**'ün finansman giderleri 2021 yılında yüzde 114,4 oranında artarak 20,1 milyar TL'ye yükseldi.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO), daha çok KOBİ niteliğindeki kuruluşları kapsayan "İSO Türkiye'nin İkinci 500. Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırması şirketlerin finansman giderlerindeki artışı ve borçlanmadaki bozulmayı ortaya koydu.

İstanbul Sanayi Odası tarafından yapılan açıklamaya göre 2021 yılında **İSO İkinci 500**'ün üretimden net satışları yüzde 77,5 oranında artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi.

Üretimden net satışlar baz alınarak yapılan **İSO İkinci 500**'ün 2021 yılı sıralamasına bakıldığında; Ege Seramik 980,1 milyon TL ile ilk sırayı aldı. Onu 979,8 milyon TL ile Közlu Gıda takip ederken Kangal Termik Santral 979,7 milyon TL ile üçüncü oldu.

İSO İkinci 500'ün bu yılki listesine 137 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 57 tanesi **İSO 500**'den **İSO İkinci 500**'e düşen şirketlerden oluştu. Listeye geçen seneki **İSO 1000** dışından giren yeni firma sayısı 80 olurken 2020 yılının **İSO İkinci 500** listesinden **İSO 500**'e çıkan firma sayısı ise 39 olarak gerçekleşti.

2020 yılında 578,9 milyon TL ile 251,6 milyon TL bandında üretimden net satış

yapan şirketler **İSO İkinci 500** sıralamasında yer alırken 2021 sonuçlarına göre bu bant 980,1 milyon TL ile 444,2 milyon TL arasında oluştu.

"2021'de sanayiciler, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar"

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Başkan Erdan Bahçivan rapora ilişkin yaptığı değerlendirmede finansman giderlerine ve borçlanma yapısına dikkat çekti.

Bahçivan, borçlanma yapısına ilişkin olarak, "**İSO İkinci 500**'ün verilerine bakıldığında borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkatimizi çekmektedir. Söz ko-

nusu veriler **İSO İkinci 500**'de işletme faaliyetlerinin giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edildiğini ortaya koyuyor. Asıl önemlisi ise borcun vade yapısında da gözle görülür bir kısalmanın olması" ifadelelerini kullandı.

Mali borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 57,6'dan yüzde 54,2'ye inerken, diğer borçların payı yüzde 42,4'ten yüzde 45,8'e yükseldiğinin görüldüğünü belirten Bahçivan, "Bunun anlamı şu; **İSO İkinci 500** şirketleri faaliyetlerin finans-

manında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçları çok daha fazla kullanmışlar. Bir başka deyişle 2021'de **sanayiciler**, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar." dedi.

Borç sarmalındaki **sanayici** kriz sinyali veriyor

KOBİ niteliğindeki şirketlerden oluşan Türkiye'nin ikinci 500 **sanayi** devi, üretimden satışlarda tarihi bir büyümeye imza attı. Borç yapısı ise endişe verici derecede bozuldu. Pandemi sonrasında yüksek taleple başlayan 2021'de hem ciroda hem de kârlılıkta önemli bir büyüme ivmesi yakalayan KOBİ'ler aynı hızla borç sarmalına girdi. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından açıklanan

Türkiye'nin **ikinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu** araştırmasının sonuçlarına göre 2021 yılında 500 şirketin üretimden net satışları, yüzde 77,5 oranında tarihi bir artış kaydederek 1911 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi. Satışlarda reel olarak yüzde 30,4'lük güçlü bir artışın kaydedildiği araştırmaya göre şirketlerin borçlarında da hızlı bir yükseliş yaşandı. 2021 yılında şirketlerin mali borçları yüzde 75,9 oranında artarak 132,1 milyar TL'ye

ulaşırken toplam borçları ise yüzde 86,9'luk artış ile 243,8 milyar TL'ye ulaştı. Bu verilerle araştırmada, gelecek dönemlerde bir zincirleme reaksiyon sonucu oluşabilecek bir ödemeler krizine dikkat çekildi. **FİNANSMAN GİDERLERİ ARTTI** Araştırmaya göre, 2021 yılında mali borçlar yüzde 75,9 oranında artarken geçmiş yıllardan farklı olarak diğer borçlardaki artış yüzde 102 ile daha yüksek bir oranda gerçekleşti ve

111,6 milyar liraya ulaştı. Yani şirketlerin faaliyetlerinin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçlar çok daha fazla kullanıldı. Araştırmada borçların vade yapısında da gözle görülür bir kısalma söz konusu olduğu tespitlerine yer verildi. 2021'de Türk Lirası'ndaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle **İSO İkinci 500**'ün finansman giderleri yüzde 114,4 oranında artarak 20,1 milyar TL'ye yükseldi. **Haber Merkezi**

2021 yılı Türkiye'nin "İkinci 500" Büyük Sanayi Kuruluşu (ISO İkinci 500) araştırması, her yıl olduğu gibi bu yıl da KOBİ'lerin mevcut durumu ve geleceği açısından önemli sonuçlar ortaya koydu.

Istanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından yapılan açıklamaya göre 2021 yılında "ISO İkinci 500"ün "üretimden net satışları" yüzde 77,5 oranında artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi. Bu rakam 2019'da 157,0 milyar lira. Kayseri (13)'ün üretimden "net satışları toplamı" yaklaşık 9 milyar lira oldu. Bu da, "İkinci 500" toplamının yüzde 2,6'sı kadar.

"Üretimden net satışlar" baz alınarak yapılan "ISO İkinci 500"ün 2021 yılı sıralamasına bakıldığında; Ege Seramik 980,1 milyon TL ile ilk sırayı aldı. Onu çok küçük bir farkla 979,8 milyon TL ile Kozlu Gıda takip ederken Kangal Termik Santral 979,7 milyon TL ile üçüncü oldu. Kayseri'den ise, 13 firma listeye girdi. Parantez içerisinde "üretimden net satış (milyon TL)" olmak üzere Kayseri, ilk üçü Metal Matris (965), Has Çelik (946) ve Beşler Tekstil (940).

2020 yılında 578,9 milyon TL ile 251,6 milyon TL bandında "üretimden net satış" yapan şirketler "ISO İkinci 500" sıralamasında yer alırken 2021 sonuçlarına göre bu bant 980,1 milyon TL ile 444,2 milyon TL arasında oluştu.

Kayseri listesinde yer alan Metal Matris 13., CEHA Büro 474,8 milyon lira ile 460. sıradadır.

Türkiye'nin daha küçük ve orta ölçekli sanayi yapısını ortaya koyan "ISO İkinci 500"ün sonuçlarına bakıldığında, pandeminin ardından yaşanan hızlı toparlanmaya yükselen enflasyonun eşlik ettiği 2021 yılında bazı göstergelerde oldukça parlak sonuçlar elde edilirken bazı göstergelerde arzu edilen seviyenin altında kaldığı görülmüştür.

Kayseri (13) firmalarını 2020 ile karşılaştırarak olursak iki firmanın "üretimden net satışlarını" artırdığını, yedi firmanın satışlarının düştüğünü ve dört firmanın yeni girdiğini haliyle eski durumunu bilmediğimizi söyleyebiliriz. Yeni girenlerden (BRN Yatak) birinin ilk defa girdiğini, Formal Alüminyum, Anadolu Boru ve Ceha Büro Mobilyaları'nın geçmişte de zaman zaman listeye girdiğini görmekteyiz.

Son yıllarda, Kayseri'den gerek "İlk 500" ve gerekse "İkinci 500"e giren firmaların aynı firmalar olduğunu, bazen sıralama dışı kaldığını, bazen de yer değiştirdiğini görmekteyiz. Bu, Kayseri'nin, "yeni büyük firma" çıkartmada bir "kabızlık hali" yaşadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ülke genelinde 137 yeni firma listeye girmiş, listeye. Bunun 57'si "İlk 500"den düşmüş, "ISO 1000" (500+500)

"İSO İKİNCİ 500" (2021) VE KAYSERİ

Kadir DAYIOĞLU
kayloglukadir@gmail.com

dışında giren sayısı ise 80'de kaldı. "İkiden bire" çıkan firma sayısı ise, 39 olmuş.

Kredilere bakıldığında "borçlanma" önemli ölçüde hızlanırken, "vade yapısının" da daraldığı gözüküyormuş. Genelde, 2021'de toplam borç (mali ve diğer) %86,9 artışla 243 milyar lira olmuş. Bunun 168 milyar liralık kısmı "kısa vadeli"ymiş.

İhracata gelince, "İkinci 500" (2021)'in toplam ihracatı %35,4 artışla 13,5 milyar dolar olmuş. Bu yıl genel ihracatın %6'sına karşılık geliyormuş. Aynı yıl genel ihracat %32,8 artmış. İhracata yapan firma sayısı 468 olmuş. Bu, 2016'da 437 ve 2018'de 450 imiş.

Kayseri (13) firmaları içerisinde altı firma ihracat yapmış. Bunlar Beşler (21,8 milyon TL), BRN Yatak (98,8 milyon TL), Formal Alüminyum (38,7 milyon TL), Karsu (24,5 milyon TL), Kilim Mobilya (30,5 milyon TL) ve Ceha Büro Mobilyaları (53,0 milyon TL). Toplamı ise, 267,3 milyon lira. "İkinci 500" (2021)'ün yüzde 2'si kadar.

İhracattadikkat çekici bir husus var. Bence, asıl üzerinde durulması gereken husus bu. İhraç mallarının içinde "Düşük Teknoloji" payı %47,8. "Orta-Düşük Teknoloji" payı %24,2. "Orta-Yüksek Teknoloji" payı %24,5 ve payı %3,5. Bu oran 2020'de %2,6 imiş.

"Yüksek Teknoloji" (%3,5) payının çok düşük olması, üretimimizin niteliğini göstermekte. "Bu yükte ağır, paha da hafif" demek. Bunun %30'lara çıkması arzu edilir. Bir de "enerji payı" açısından bir değerlendirme yapılabilirse, durum daha da netleşir. Sanırım bunun oranı da çok yüksek.

Kayseri için durum nedir belli değil ama %3,5'in de altında olduğunu rahat söyleyebiliriz. Kayseri Sanayi Odası'nın (KAYSÖ) bu açıdan ve yıllara sari bir araştırma yaptırması, üretimimizin röntgeninin bilinmesi açısından isabetli olur.

Kayseri (13) firmaları arasında beşi istihdam rakamı bildirmiş. Bunlar BRN Yatak (810 kişi), Kayseri Yem (170 kişi), Karsu (455 kişi) Anadolu Boru (87 kişi) ve CEHA Büro (836

kişi). Toplamları da 2.358 kişi. Genelde bildirilen çalışan sayısı %5 artışla 260.959 kişi olmuş. Çalışan sayıları net olmadığı için bir karşılaştırma yapamadık. Ödenen ücretler de %39 artarak 26.147 milyon liraya çıkmış.

Firmaların "faaliyet kâr/zararı" %82,6; "Dönem kâr/zararı" %87,8 artmış. Kâr eden kuruluş sayısı 2020'de 443 iken, 2021'de 437'ye yükselmiş.

Geçen yıl (2020) listede 12 firmamız vardı, bu sene 13 firma ile yer aldık. Mesela 2016 yılında 16 firmamız yer almıştı. Bunu geçmeyi bir yana bırakın, "egale" dahi edemedik 2017'de 14, 2018'de 12, 2019'da 13 firma ile yer almıştık. Bu, "kabızlık halimizi" göstermekte bize.

Birinci rakam 2020, ikinci rakam 2021 ülke sıralaması, üçüncü rakam yaklaşık "üretimden net satış" (milyon TL) olmak üzere Kayseri sıralaması şöyle (2021):

Metal Matris (11., 13., 965), Has Çelik (55., 24., 946), Beşler Tekstil (98., 30., 940), BRN Yatak (-, 75., 870), Gürkan Ofis Mobilyaları (59., 211., 711), Mondı Mobilya (99., 242., 667), Kayseri Yem (2., 310., 601), Parteks Kağıt (52., 322., 592), Formal Alüminyum (-, 332., 582), Karsu Tekstil (7., 33., 579), Kilim Mobilya (32., 388., 530), Anadolu Boru Profil (-, 446., 484) ve Ceha Büro Mobilyaları (-, 460., 474).

Türkiye'nin ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu açıklandı

İSTANBUL (İHA) - İstanbul Sanayi Odası, 'Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021' araştırmasının sonuçlarını açıkladı. ISO İkinci 500 şirketlerinin ana büyüklük kriteri olan üretimden satışları, 2021 yılında yüzde 77,5 oranında artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi.

İstanbul Sanayi Odası (ISO), Mayıs ayında açıkladığı 'ISO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021' araştırmasının ardından, daha çok KOBİ niteliğindeki kuruluşları kapsayan 'ISO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021' araştırmasının sonuçlarını da bugün açıkladı. Üretimden net satışlar baz alınarak yapılan ISO İkinci 500'ün 2021 yılı sıralamasına bakıldığında; Ege Seramik 980,1 milyon TL ile ilk sırayı aldı. Onu çok küçük bir farkla 979,8 milyon TL ile Kozlu Gıda takip eden Kangal Termik Santral 979,7 milyon TL ile üçüncü oldu.

Araştırma sonuçlarına ilişkin açıklamalarda bulunan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "ISO İkinci 500 çalışmamızın 2021 yılı sonuçları, dünya ekonomisinin pandemi krizinden çıkış sancılıyla geçirdiği hareketli bir yılın sanayiye yansıyan fotoğrafı niteliğinde. Öncelikle 2021 yılındaki aşırı uygulamalarıyla dünyada hemen her sektöre dönük talebin beklenenden erken toparlandığına tanıklık ettik. Bu, beraberinde tedarik krizini getirdi. Gevşek para ve maliye politikalarının

sağladığı rekor parasal genişlemenin en yıkıcı yanı etkisi ise sonuçlarını bugün de yaşamakta olduğumuz küresel enflasyon oldu. 2021 yılını çift haneli bir büyümeyle kapatan ülkemizde ise sanayi kuruluşlarımız, özellikle dış pazarlardaki performanslarıyla güçlenen küresel talepten payını almış görünüyor" dedi.

ISO İkinci 500'ün ihracatında yüzde 35'lik bir büyüme olduğunu aktaran Bahçivan, "ISO İkinci 500'ün ihracatı yüzde 35'lik bir büyümeyle 2021'de Türkiye genelinden ve ISO 500'den daha başarılı bir görünüm sunuyor. Fakat ISO İkinci 500'ün verilerine baktığımızda borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkatimizi çekmektedir. Söz konusu veriler ISO İkinci 500'de işletme faaliyetlerinin giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edildiğini ortaya koyuyor. Asıl önemlisi ise borcun vade yapısında da gözle görülür bir kısalmanın olması. Bunun anlamı şu; ISO İkinci 500 şirketleri faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçları çok daha fazla kullanmışlar. Bir başka deyişle 2021'de sanayiciler, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar. Bu, ISO İkinci 500 araştırmalarında karşımıza çıkan yeni bir durum olarak dikkat çekiyor" açıklamasında bulundu.

Şirketlerin finansmana erişimde zorluklar

yaşadığına dikkat çeken Bahçivan, "Başta ihracatçı sanayicilerimiz olmak üzere, şirketlerimiz son yıllarda nitelikli ve kaliteli finansmana erişimde çeşitli güçlükler yaşıyor. Bu tabloya bakarak şunu söyleyebiliriz; finansman koşullarının sıklaştığı ve kredi imkanlarının daraldığı son dönemlerde, sanayicilerimizin içinde bulunduğu bu durum, zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme risklerine işaret etmesi bakımından son derece endişe vericidir. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de KOBİ'ler ölçek büyütme, rekabetçiliği artırmak ve pazarını genişletmek için büyük çaplı yatırımlara daha fazla ihtiyaç duyuyor. Buradan hareketle kurlardaki yükseliş ve finansman koşullarındaki sıklaşmanın dev şirketlere kıyasla KOBİ'ler için daha zorlayıcı bir ortam oluşturduğuna şüphe yok" ifadelerini kullandı.

Bahçivan, sözlerini şöyle tamamladı: "ISO İkinci 500 şirketlerinin ana büyüklük kriteri olan üretimden satışlarının, 2021 yılında yüzde 77,5 oranında artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükselmesini önemli bir başarı olarak görebiliriz. 2021 yılında ISO İkinci 500'ün istihdamı yüzde 5 artarak 261 bin kişiye çıkarken aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 39 oldu. Sanayinin istihdamı sürükleyici özelliği burada da karşımıza çıktı."